

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Північноукраїнський інститут імені Героїв Крут

МАУП
Кафедра Психології

Затверджено:
Директор Північноукраїнського
інституту ім. Героїв Крут

Віталій ГОЛІЦЬ

2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Психології
Протокол № № 1 від 28.08.2025 р.
В.о. завідувача кафедри

Олег МАКЛЮК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА»

спеціальності:

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня:

Бакалавр

(назва освітнього рівня)

освітньої програми:

«Психологія»

(назва освітньої програми)

спеціалізації:

-

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Розробник (-и) си­ла­бу­су нав­чаль­ної дис­ци­плі­ни:

При­годій А. В., кан­ди­дат пе­да­го­гіч­них наук, до­цент, до­цент ка­фе­дри За­галь­но­на­уко­вих, со­ці­аль­них та по­ведін­ко­вих дис­ци­плін

Викладач:

При­годій А. В., кан­ди­дат пе­да­го­гіч­них наук, до­цент, до­цент ка­фе­дри За­галь­но­на­уко­вих, со­ці­аль­них та по­ведін­ко­вих дис­ци­плін

Си­ла­бус роз­гля­ну­то на за­сідан­ні ка­фе­дри Психоло­гії

Про­то­кол № 1 від 28.08.2025 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Вікова психологія та педагогіка
Шифр та назва спеціальності	053 Психологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредитів/120 год. Лекції: 20 год. Практичні заняття: 32 год. Самостійна робота: 68 год.
Термін вивчення дисципліни	IV семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://chern.maup.com.ua/silabusi-obov-jazkovih-navchalnih-disciplin-psihiologija-pershij-bakalavrskij-riven/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація.

П.І.Б. викладача	Пригодій Алла Володимирівна
Науковий ступінь	кандидат педагогічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Академічні студії
Напрями наукових досліджень	Педагогіка, освіта
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: 0000-0002-1166-6153 Профіль Google Академія: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&pli=1&user=PAqwfsMAAAAJ
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	prigodii.alla@gmail.com
Контактний тел.	+380933622871
Портфоліо викладача на сайті кафедри	https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2025/09/2025-26_prigodij-a.v.-_portfolio.pdf

Анотація курсу: «Вікова психологія та педагогіка» є невід'ємною частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Його вивчення передбачає вирішення низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема: оволодіння системою знань про закономірності психічного розвитку і становлення особистості на різних етапах її життєдіяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення загальних закономірностей динаміки психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі; ознайомлення з повним життєвим циклом, який проходить людина; розгляд вікових закономірностей розвитку в дитинстві, ранньому та дошкільному дитинстві, початковій школі та підлітковому віці, отрочстві, юності, зрілості, пізньої зрілості і старості.

Метою курсу: вивчення дисципліни полягає у формуванні у студентів доскональних знань про зміст і закономірності психічного розвитку особистості на протязі онтогенезу, а також навичок емпіричного дослідження особливостей вікового розвитку психіки людини, вміння враховувати їх при організації виховної роботи в школі, психодіагностики і корекції відхилень від вікових норм.

Завдання навчальної дисципліни: навчальної дисципліни: вивчення загальних закономірностей, особливостей виникнення і розвитку психічних процесів і властивостей у дітей, підлітків, юнаків, дорослих та вікової динаміки взаємовідносин між ними; причини та закономірності переходу від одного вікового періоду до наступного; формування різних видів діяльності; формування психічних якостей і властивостей особистості

Пререквізити навчальної дисципліни. Курс "Вікова психологія та педагогіка" тісно пов'язаний з питаннями інших дисциплін, знання яких необхідно абітурієнтам для вивчення курсу, а саме "Загальна психологія", "Педагогічна психологія", "Соціальна психологія", "Психологія особистості", "Психодіагностика" та ін.

Програмні компетентності і результати навчання:

Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
Спеціальні компетентності(СК)	<p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології</p> <p>СК8.Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.</p> <p>СК13. Здатність до застосування соціально-психологічних понять, концепцій та теорій для інтерпретації соціально-психологічних явищ і процесів.</p> <p>СК14. Здатність до розуміння закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот.</p>
Результати навчання	

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР 1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання</p> <p>ПР 2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР 4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР 7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.</p> <p>ПР 11 Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.</p> <p>ПР 14 Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.</p> <p>ПР 17 Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР 21. Реалізовувати програми з міжособистісної та міжгрупової взаємодії які сприяли б позитивному психологічному мікроклімату в колективах.</p>
---	--

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин, включаючи			Методи викладання/методи оцінки
		лекції	практичні заняття,	самостійну роботу	
4-й семестр,					методи навчання: словесні (навчання лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; трансляційна метод; аналітичний; синтетичний; практичні (робота з
Модуль змісту 1. Загальні принципи розвитку в психології					
Тема 1.	Вікова психологія і педагогіка як наука	2	2	2	
Тема 2.	Передумови психічного розвитку. Періодизація психічного розвитку	2	2	2	
Модуль змісту 2. Психологія дитинства. Психологія дорослішання					
Тема 3.	Зародження психіки дитини у внутрішньоутробний період.	2	2	8	

	Психічний розвиток новонародженого і немовляти.				ділянок судових справ); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний;
Тема 4.	Психологічні особливості дітей раннього віку.	2	2	8	проблемний виклад метод; частково-пошуковий;
Тема 5.	Підліткова психологія	2	4	8	дослідницький;
Тема 6.	Психологія молоді	2	4	8	інтерактивні методи (аналіз ситуації;
Тема 7.	Дорослість як етап онтогенезу	2	4	8	бесіди, диспути, полеміку, діалог, синтез думки;
Тема 8.	Психологічні особливості ранньої дорослості	2	4	8	мозковий штурм;
Тема 9.	Психологія зрілої дорослості	2	4	8	розвиток навичок; ситуаційне моделювання, обробка обговорення питань); моделювання професійної діяльності; інноваційні методи навчання (компетенції; проектно-дослідницької); кейс-метод.
Тема 10.	Психологічне старіння	2	4	8	Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінка участі в дискусіях, інші інтерактивні методи навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, есе); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю і самооцінки; оцінка тематичних досліджень.
Модульних контрольних робіт					
Всього:		20	32	68	
Форма контролю: іспит					

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни конкретної навчальної дисципліни, методичними рекомендаціями, завданнями та рекомендаціями викладача.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, інтерактивна дошка, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти

	Поточна оцінка знань	Модульні й тест	Іспит	Загальний бал
--	----------------------	-----------------	-------	---------------

Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	40	100
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1			
Робота на практичному занятті	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			

* Таблиця містить інформацію про максимальні балах по кожному виду навчальної роботи абітурієнта до вищого навчального закладу.

При оцінюванні засвоєння кожної теми для поточної освітньої діяльності здобувачеві освіти виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінки з відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання абітурієнтів та розподіл одержуваних ними балів регламентуються Положенням про оцінки освітніх досягнень абітурієнтів, які здобувають вищу освіту в ПАТ "ВНЗ "МАУП".

Модульне управління. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни "Вікова психологія та педагогіка " проводиться на останньому занятті модуля в письмовій формі, у формі тестування, а саме тестів закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни "Вікова психологія і педагогіка ":

При оцінці модульної тестової роботи враховуються обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка "відмінно" (А) виставляється за правильне виконання усіх завдань (або понад 90% всіх завдань);

- оцінка "добре" (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;

- оцінка "добре" (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;

- оцінка "задовільно" (D) ставиться, якщо 60% запропонованих завдань виконано правильно;

- оцінка "задовільно" (E) ставиться, якщо більше 50% запропонованих завдань виконано правильно;

- оцінка "незадовільно" (FX) ставиться, якщо виконано менше 50% завдань.

Відсутність у модульної контрольної роботи - 0 балів.

Наведені вище оцінки перетворюються у рейтингові бали наступним чином:

"А" - 18-20 балів;

"Б" - 16-17 балів;

"З" - 14-15 балів;

"D" - 12-13 балів.

"E" - 10-11 балів;

"FX" - менше 10 балів.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Вікова психологія і педагогіка» є обов'язковою формою оцінки результатів навчання студента. Воно здійснюється

в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному навчальною програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Студент допускається до підсумкового контролю за умови, що він / вона виконав всі види робіт, зазначені в syllabus.

Підсумкова (семестрова) оцінка з дисципліни, за якою передбачений іспит, формується з двох складових: результатів (оцінки) поточного контролю; екзаменаційної оцінки.

Максимальна кількість балів за поточний контроль - 60, за екзамен - 40.

Мінімальна сума, на яку іспит вважається зданим, становить 25 балів.

Оцінка за поточний контроль формується як сума рейтингових балів, отриманих студентом під час семінарів/практичних занять, і заохочувальних (при наявності) балів.

Після оцінювання відповідей студента на іспиті викладач підсумовує бали, отримані за поточні контрольні заходи, і бали за іспит для отримання підсумкової оцінки за курс.

Шкала оцінювання екзаменаційних завдань

Шкала	Загальної кількості балів	Критеріїв
Відмінно	30-40	Завдання виконано якісно; студент набрав максимальний бал при оцінюванні теоретичних знань.
Добре	20-29	Завдання виконано якісно і з досить високою часткою правильних відповідей.
Задовільно	10-19	Завдання виконано із середньою кількістю правильних відповідей; студент продемонстрував теоретичні знання зі значними помилками.
Незадовільно	0-9	Завдання не виконано; студент продемонстрував теоретичні знання з серйозними помилками.

Оцінка додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності. Додаткові (індивідуальні) види освітньої діяльності включають участь абітурієнтів у наукових конференціях, наукових товариствах і проблемних групах, підготовку публікацій і т. д. понад завдань, встановлених відповідною навчальною програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри претендентам, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності, можуть бути нараховані заохочувальні (бонусні) бали за певний освітній компонент.

Заохочувальні бали не є нормативними і не включаються в таблицю розподілу отриманих студентами балів і основну шкалу системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для нарахування заохочувальних балів лише за один найбільш значимий освітній компонент.

Загальна кількість балів, набраних студентами за виконання завдань для самостійної роботи, є однією із складових академічної успішності навчальної дисципліни. Самостійна робота по кожній темі у відповідності з робочою програмою навчальної дисципліни оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінки знань.

Шкала для оцінки виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)

Максимально можлива оцінка самостійної	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно

роботи (індивідуальних завдань)				
1	1	0,75	0,5	0

Форми контролю: поточний контроль, заснований на виконанні практичної роботи; поточний контроль засвоєння знань, заснований на оцінюванні усних відповідей на питання, повідомлень, звітів і т. д. (на практичних (семінарських) заняттях); індивідуальний або колективний проект, що вимагає формування практичних навичок і умінь студентів (вибіркова форма); вирішення ситуаційних завдань; конспект, складений за самостійно досліджуваної теми; тестування, виконання письмового тесту; проекти статей, тез виступів та інші публікації, інші форми, сприяють повному засвоєнню освітньої програми і послідовному розвитку навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінки результатів навчання студента протягом семестру використовується 100-бальна оціночна шкала national та ECTS

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Загальна кількість балів за всіма видами навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	
		Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), стажування	зараховано/незараховано
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	3		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю перескладання	незараховано незадовільно з можливістю перескладання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу.

- регулярно відвідувати лекції і практичні заняття;

- систематично і активно працювати на лекціях і практичних заняттях;
- надолуження пропущених занять;
- виконувати завдання, передбачені навчальною програмою, у повному обсязі і з належною якістю;
- виконувати контрольну та іншу самостійну роботу;
- дотримуватися норм академічного поведінки та етики.

Курс " Вікова психологія та педагогіка" передбачає освоєння і дотримання принципів етики і академічної чесності, зокрема, орієнтацію на запобігання плагіату в будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації повинні бути оригінальними і авторськими, не перевантаженими цитатами, які повинні супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Розглядаються порушення академічної доброчесності: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, копіювання, обман, хабарництво, упереджена оцінка.

Оцінка студента орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, здатних розвинути практичні навички і вміння, за що можуть нараховуватись додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, наукових конкурсах серед студентів).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально - методичні матеріали, що забезпечують підтримку дисципліни: конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних (семінарських) занять та методичні рекомендації для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів з навчальної дисципліни " Вікова психологія та педагогіка".

1. Курс лекцій з дисципліни "Вікова психологія та педагогіка",
2. Робоча навчальна програма з дисципліни "Вікова психологія та педагогіка".
3. Методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять з дисципліни "Вікова психологія та педагогіка"
4. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів з дисципліни "Вікова психологія та педагогіка"
5. Методичне забезпечення контролю знань з дисципліни "Вікова психологія та педагогіка"
6. Екзаменаційні білети для семестрового контролю

Рекомендовані джерела інформації

Основне:

1. Видра О. Р. Психологія розвитку та педагогічна психологія: навчальний посібник для вузів. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 111 с.
2. Гетьман Т. О., Крючкова Т. Д. Проблеми психології розвитку: хрестоматія. Київ: Сварог, 2019. 469 с.
3. Дзюба Т. М., Коваленко Т. М. Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Під ред. В. Ф. Моргуна. Київ: Видавництво "Слово", 2013. 264 с.
4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
5. Когутяк М.М., Мьцко В. М., Сидорик Ю. Н. Дитяча психологія з практичним посібником. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни. Івано-Франківськ, 2020. 124 с.

Додатково:

6. Мыцко В. М. Психологія розвитку: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Видавництво "Play" ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2014. 56 с.
7. Кутішенко В. П. Психологія розвитку та педагогічна психологія: 2-е изд.: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 128 с.
8. Савчин М. в., Василенко Л. П. Психологія розвитку. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-Матер)
9. Психологія розвитку та педагогічна психологія: Навчальний посібник. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін К.: Просвіта, 2008. 416 с.
10. Максименко С. Д. Психологічні механізми виникнення, формування і реалізації особистості. К.: Вид-во Європейського університету, 2010.
11. Максимова Н. Ю. Соціально-психологічний аспект профілактики адитивної поведінки підлітків та молоді / Н. Ю. Максимова, С. В. Толстоухов. К., 2000. -200 с.
12. Павелкив Р. В. Дитяча психологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / Н. В. Павелкив, О. П. Цыгьпало. К.: Академвидав, 2008. 432 с.
13. Токарева М.М. Основи психології розвитку: навчально-методичний посібник / Н.М. Токарева, А. В. Шамне Кривий Ріг, 2013. 283 с.